

Lausunto opetus- ja kulttuuriministeriölle sekä sosiaali- ja terveysministeriölle:

Uudistetun hybridistrategian toimintasuunnitelman ohjaukirjeluonnos sekä riskipotentiaalin arviointimalli alueellisen ja paikallisen päätöksenteon tueksi

Asianumero: VN/22887/2021

Kotimaisen elävän musiikin alan edunvalvontajärjestö LiveFIN ry kiittää mahdollisuudesta lausua uudistetun hybridistrategian toimintasuunnitelman ohjaukseen ja riskipotentiaalin arviointimalliin. Nämä vaikuttavat oleellisesti juuri elävän musiikin yksityissektorin toimintaedellytyksiin koronavuorissa.

Elävän musiikin ala on ollut voimakkaan säätelyn alla tai jopa kokonaan toimintakiellossa nyt jo miltei kaksi vuotta. **Arvio koronavuorissa aiheuttamista liikevaihdon menetyksistä kuluvana vuonna on noin 360 miljoonaa euroa eli noin 80 % alan koko vuoden liikevaihdosta.** Menetykset eivät koske vain tapahtumajärjestäjiä, vaan ne kohdistuvat välillisesti koko laajaan musiikin ekosysteemiin – agentteihin, managereihin, alihankintaketjuun sekä musiikin tekijöihin ja esittäjiin.¹ Lausuntopyynnössä kuvattu toimintasuunnitelma ja riskipotentiaalin arviointimalli kasvattavat näitä menetyksiä entisestään, jos alueellinen päätöksenteko noudattaa sosiaali- ja terveysministeriön ohjausta tällaisenaan.

LiveFIN ry:n lausunnon ydinviestit ovat:

- **Kuten hallituksen uudistettu hybridistrategian toimintasuunnitelman toteaa, valtakunnallisista rajoituksista ja kattavista suosituksista on luovuttava, kun 80 % rokotekattavuus on saavutettu. Tämän tulee olla myös sosiaali- ja terveysministeriön ohjauksen lähtökohta eikä säätely tule kategorisesti kohdistaa johonkin tiettyyn toimialaan, kuten esim. arviointimallissa mainittuun konserttitoimintaan.**
- **Ohjauksesta on käytävä selkeästi ilmi, että koronatodistus on vaihtoehto mahdollisille rajoituksille.**
- **LiveFIN ei voi hyväksyä esitettyä riskipotentiaalin arviointimallin käyttämistä tartuntatautilain jatkeena, sillä se mahdollistaa mielivaltaisen säätelyn ja rikkoo oikeutta työhön ja elinkeinoon.**

LiveFIN ry esittää seuraavia huomioita sosiaali- ja terveysministeriön ohjaukirjeeseen (luonnos 9.9.2021)

LiveFIN kannattaa uudistetun hybridistrategian toimintasuunnitelman tavoitteita avata yhteiskunta, edistää sen avoimaa pitämistä, tukea epidemian jälkihoitoa, talouden kasvuedellytyksiä ja jälleenrakennusta. Riittävän rokotekattavuuden määrittelmä ja sen saavuttamisen myötä rajoitusten purkaminen ovat hyviä, konkreettisia askelmerkkejä myös elävän musiikin alalle kohti koronasta elpymistä. Tärkeää on myös epidemian alueellisista vaihekuvauksista luopuminen ja siirtyminen yhdenmukaiseen paikallistason toimintaan pohjautuvaan toimintamalliin.

Sen sijaan LiveFIN ei kannata sosiaali- ja terveysministeriön ohjaukirjeessä mainitun riskipotentiaalin arviointimallin käyttöönottoa.

Ohjaukirje suosittaa ottamaan riskipotentiaalin arviointimallin käyttöön *"alueellisen ja paikallisen päätöksenteon välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden arviointia sekä toimenpiteiden kohdentamista tukevana menettelytapana"*. On perusteltua kysyä, onko yhden kulttuurin lajin määrittely terveyturvallisuusriskiksi oikeasuhtaista ja välttämätöntä? Missä on se epidemiologinen pohja tälle riskianalyyksille ja onko todella niin, että tilastot puhuvat sen puolesta, että seisovan katsomon elävän musiikin tapahtumista on syntynyt muita yhteiskunnan toimintoja enemmän sellaisia merkittäviä tartuntaketjuja, jotka nostavat juuri konserttitoiminnan korkean riskin luokkaan?

Yhteiskunnan avautuessa koronan leviämistä tulee ehkäistä vain täysin välttämättömin ja tarkkarajaisin rajoitustoimin. **On ensiarvoisen tärkeää, koronatodistuksen käyttöönottoa edistetään vaihtoehtona mahdollisille rajoituksille.** Koronatodistus takaa yhdenvertaiset toiminnan mahdollisuudet kaikille toimialoille riippumatta alueellisesta tartunta- tai rajoitustilanteesta. Koronatodistuksen käyttöönotosta ja sen vaikutuksista tulee myös sosiaali- ja terveysministeriön ohjaukirjeessä kertoa tarkemmin.

LiveFIN ry esittää seuraavia huomioita riskipotentiaalin arviointimalliin (luonnos 8.9.2021)

LiveFIN ry ei voi hyväksyä esitettyä riskipotentiaalin arviointimallia. Arviointitaulukko esittää sellaisen musiikki- ja konserttitoiminnan, jossa ei ole määriteltyjä istunapaikkoja vaarallisempaa ja korkeariskisempänä, kuin minkään muun yhteiskunnan toiminnon (pl. taulukossa mainitun sisätilojen urheilutoiminnan).

Elävän musiikin yksityissektorin näkökulmasta riskipotentiaalin arviointimalli vaikuttaisi perustuvan vain tietynlaisten kulttuuritapahtumien ja – instituutioiden erityispiirteiden tunnistamiseen. Siitä käy huolestuttavalla tavalla ilmi, että elävän musiikin ja musiikin vapaan kentän toimintaa ei vieläkään yhteiskunnassamme tunnusteta elinkeinoksi, jonka toimintaedellytykset tulisi taata. Taulukko jättää tapahtumiin liittyvät, terveysviranomaisten kanssa yhteistyössä kehitetyt terveyturvallisuustoimet huomiotta ja olettaa, että konserttien järjestämisessä palattaisiin sellaisenaan kriisiä edeltäviin toimintatapoihin. Täten se kohtelee erilaisia tapahtumatyyppejä eriarvoisesti aivan tarpeettomasti. Kaikenlaisia musiikkitapahtumia voidaan järjestää terveyturvallisesti ja vastuullisesti ja elävän musiikin alalla on siitä jo nyt pitkä kokemus.

Arviointimalli määrittelee korkeariskisiksi ammattimaisen konserttijärjestämisen. Malli kehottaa kohdentamaan päätökset *"vain tilaisuuksiin, joiden pääasiallinen toimiala on konserttitoiminta"*. Rajoitustoiminta kohdistuu epäloogisesti vain ammattimaisesti elinkeinoaan harjoittaviin toimijoihin, joilla

¹ Music Finlandin ja LiveFIN ry:n arviot musiikin tulomenetyksistä 13.8.2021 https://musicfinland.fi/fi/kuulumisia/tapahtumarajoitukset-kasvattavat-musiikkialan-tulomenetyksi%C3%A4?fbclid=IwAR289qvB1XUoursJAEe6HNiw40YZxsUXsYlxEtPPoss2l9olk7-4zyVP_s8

on toimintaedellytyksiä ja osaamista terveysturvalliseen järjestämiseen. Myös mallin "massakonserttien" määritelmä on epämääräinen. Myös suuret konsertit ja erilaiset liikkuvan yleisövirran tilaisuudet voidaan järjestää terveysturvallisesti, kuten lukuisissa maissa ympäri Eurooppaa on jo nähty. Epämääräinen on myös arviointimallin kohtalaisen riskin suositus toiminnan keskeyttämisestä. Ohjauksen ja arviointimallin tulee olla tarkkarajaista ja perusteltua.

Riskipotentialin arviointimallin ja THL:n valmisteleman riskipotentialin arviointitaulukon taustatietoja ei ole julkistettu, joten sen tieteellistä perustaa ei voida arvioida. Julkisuudessa ei ole esitetty tietoja siitä, että tartuntaketjuja olisi jäljitetty juuri suuriin konserttitapahtumiin esimerkiksi kesän 2021 osalta. Päinvastoin esimerkiksi LiveFIN ry:n jäsenfestivaaleista useita järjestettiin tänä kesänä ilman yhtäkään tartuntatapausta.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa lausuntokierroksella olleessa koronatodistusta koskevassa lakiluonnoksessa, että velvoittava lainsäädäntö "vaatisi eri toimintojen riskien tarkkaa arviointia". Nähdäksemme myös STM:n antamien suositusten tulee yhtä lailla täyttää tämä ehto. Nykyisellään taulukko on kuitenkin mitä ilmeisimmin laadittu ilman STM:n edellyttämää riskien tarkkaa harkintaa, mikä puolestaan on ristiriidassa myös päivitetystä hybridistrategialuonnoksessa mainitun perustuslakivaliokunnan näkemyksen kanssa: "Perustuslakivaliokunta on korostanut myös muiden perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten, varsinkin rajoitusten tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden, vaatimusta sekä sääntelyn selkeyttä ja perustumista lakiin ihmisten tavanomaiseen elämään kohdistuvissa toimenpiteissä (PeVL 32/2020 vp)."

Arviointimallin käyttöönotto ja liittäminen osaksi viranomaispäätöksiä ja tätä kautta lainsäädäntöä on perustuslain vastaista, sillä se rikkoo oikeutta työhön ja elinkeinoon sekä syrjii merkittävää osaa elävän musiikin yksityissektorin toimijoista. LiveFIN pitää merkittävänä riskinä sitä, että arviointimallista muodostuu sellainen vakiintunut työkalu, joka ohjaa suoraan ja yksioikoisesti alueellista päätöksentekoa konserttitoiminnan kieltämiseen. Arviointimalli myös ohjaa viranomaisia kieltämään yleisötilaisuuksia toistaiseksi voimassa olevan tartuntatautilain 58 §:n perusteella ja hybridistrategian mukaisen 80 % rokotekattavuuden saavuttamisen jälkeenkin, mikä tuhoaa elävän musiikin yksityissektorin ennakkoinnin mahdollisuudet myös jatkossa. Tällaisenaan ohjauskirje tai riskipotentialin arviointimalli eivät tarjoa minkäänlaista päätepestettä elävän musiikin yksityissektoriin kohdistuviin koronarajoituksiin.

Tampereella 14.9.2021

Jenna Lahtinen
Toiminnanjohtaja
[LiveFIN ry](#)
+358 50 376 3767
jenna.lahtinen@livefin.fi